

[Lilli Gyldenkilde]

naturligvis heller ikke hensigten, at det alene skal være kvinder, der ansættes til disse ting, men jeg nævnte det som noget, hvor kvinderne kunne være med, i modsætning måske til bygge- og anlægsvirksomhed, hvor de ikke kan være med. Det var sådan, jeg mente det.

I den diskussion, mændene, altså venstres og centrum-demokraternes ordførere, nu har kastet sig ud i om fødselstal m. v., kan jeg ikke nære mig for at sige, at det er typisk at fordybe sig på den måde i en lille detalje i et problem og ellers lade de store principper ligge. Det er jeg egentlig lidt ked af, for i hvert fald hr. Melchior plejer jo ikke at være bange for at komme med store og dybsindige ord, og det havde jeg egentlig ventet man fik i dag i en principiel debat som den, jeg mener der er rejst med det her.

Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt jeg kan forsvare de tal, BUPL er kommet frem med, kan jeg naturligvis gøre det ud fra den indstilling, at jeg nok har en sund skepsis til mennesker, men ikke lever på mistænksomhed. Derfor må jeg spørge: hvorfor i alverden skulle disse tal ikke være rigtige?

Jeg er ikke medlem af BUPL og kan derfor ikke sætte mig ned og undersøge dem selv, men jeg gad i øvrigt også vide, hvor mange der selv sætter sig ned og undersøger de tal, de slynger om sig med herinde, når de vil bruge dem i en eller anden sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Når hr. Melchior hørte, at jeg sagde, man ikke skulle bekymre sig over, at børnetallet faldt, men tværtimod glæde sig over det, er det, fordi jeg mener, at medmindre børnetallet falder en smule, vil folketallet blive ved med at stige i over 100 år; det var baggrunden for det. Det er sontringen mellem folketallet og børnetallet, som var årsag til, at hr. Melchior synes, jeg rettede mig selv i anden omgang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af det af regeringen af 8. juni 1964 nedsatte kontroludvalg vedrørende politiets efterretningstjeneste. (Wambergudvalget) [af Erhard Jakobsen (CD) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 55. Fremsat 28/1 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Erling Jensen):

Som bekendt blev kontroludvalget, det såkaldte Wambergudvalg, nedsat i 1964 efter en forudgående endog meget grundig debat her i folketinget. Kontroludvalgets kommissorium kan læses i Folketingstidende, tillæg B 1963-64, sp. 832-33. Dets hovedopgaver er dels at føre tilsyn med politiets efterretningstjenestes registrering og videregivelse af oplysninger, dels at holde sig underrettet om de til enhver tid fulgte retningslinjer for registrering.

Også efter oprettelsen af Wambergudvalget har der her i folketinget været en række debatter vedrørende kontrollen med efterretningstjenesterne. Det har været et gennemgående træk i disse drøftelser, at der er konstateret bred politisk tilslutning til nødvendigheden af at have statslige danske efterretningstjenester og til, at der udøves en tilstrækkelig kontrol med tjenesternes overholdelse af gældende forskrifter for arbejdet. Som et vigtigt led i kontrolforanstaltningerne er gang på gang fremhævet Wambergudvalgets arbejde.

Jeg vil gerne for mit eget vedkommende give udtryk for den opfattelse, at dette udvalgs arbejde har udgjort og stadig udgør en meget væsentlig garanti for, at de omtalte arbejdsopgaver varetages inden for de opstil-

[Justitsministeren]

lede retningslinjer. Antallet af registreringer i politiets efterretningstjeneste er blevet meget begrænset efter udvalgets nedsættelse. Det er min opfattelse, at udvalget har været stærkt medvirkende hertil.

I bemærkningerne til det forslag, vi drøfter her i dag, fremhæves det, at beretningen fra kommissionsdomstolen af 13. juli 1977 viser, at udvalgets eksistens på urimelig måde har begrænset efterretningstjenestens handlemuligheder.

Jeg må tage afstand fra denne vurdering. For det første læser jeg ikke kommissionsdomstolens beretning på samme måde som forslagsstillerne. For det andet er jeg helt uenig i, at udvalget på urimelig måde har begrænset tjenestens handlemuligheder. En begrænsning er naturligvis sket, men det har også været tilsigtet, ligesom der har været tale om begrænsninger, som i almindelighed er iværksat i forståelse med ledelsen af efterretningstjenesten.

Det er i det hele mit indtryk, at vi under den gældende ordning har fundet en rimelig balance mellem på den ene side den nødvendige kontrol og på den anden side ønsket om at sikre tjenesten de forsvarlige arbejdsvilkår.

Jeg skal på den baggrund sige, at regeringen ikke kan tilsige sin støtte til det foreliggende forslag.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Fremskridtspartiets vurdering af forslaget er sammenfaldende med regeringens, således som den er kommet til udtryk igennem justitsministerens tale.

Arne Christiansen (V):

Venstre deler den vurdering, som forslagsstillerne har af politiets efterretningstjeneste og behovet for den størst mulige effektivitet. Vi mener ikke, den effektivitet er anfægtet gennem de 13 år, hvor udvalget har øvet en indflydelse i overensstemmelse med kommissoriet, og hvor politiet har lært at samarbejde med udvalget. Vi finder faktisk, at forslaget er utidigt, og må derfor afvise det.

Hagen Hagensen (KF):

Vi kan slutte os til meget af det, justitsministeren sagde, men dog ikke helt se væk fra, at der kan være grund til at se på, om der efter 13 års forløb i samme omfang som hid-

til er behov for det såkaldte Wambergudvalg, som vi jo i sin tid gav tilslutning til kom til verden. Der er ikke spor tvivl om, at de efterretningstjenester, vi nødvendigvis må have, også naturligt og nødvendigvis må være på ministerens ansvar, og ud fra dette kan der måske være grund til at se på, om der stadig er behov for at have Wambergudvalget. Vi har ikke på forhånd taget stilling hertil; vi kender ikke nærmere til udredningen af, hvordan dets virke har været i årenes løb, men lad os se på det i udvalget. Der skal ikke være tvivl om, at det konservative folkeparti ønsker at beskytte borgerne i videst mulig udstrækning mod, at der indhaves oplysninger om dem, samtidig med at vi erkender og fuldt ud slutter os til det nødvendige i at have en efterretningstjeneste, som også skal have de nødvendige oplysninger for hånden.

Ebba Strange (SF):

Det turde være det høje ting bekendt, at socialistisk folkeparti ikke nærer den dybe tillid til og deler den brede tilslutning, som ministeren mener der er bag de efterretningstjenester, vi har her i samfundet. Det turde også være tinget bekendt, at der i retsudvalget ligger et forslag til behandling, stillet af socialistisk folkeparti, der ønsker en udvidet kontrol med efterretningstjenesterne.

På den baggrund går socialistisk folkeparti naturligvis imod det her foreliggende forslag og afviser det fuldstændig. Vi mener, at Wambergudvalget er bedre end ingenting, og vi kan som en lille illustration til sagen meddele, at da vi i sin tid fik nogle oplysninger i forbindelse med Kasper Neergaard-sagen i 1971, fik vi at vide, at der var ca. ½ mill. danske borgere registreret – det var før, vi fik Wambergudvalget – og det var først og fremmest Grønlandsministeriet, der havde bedt om oplysninger på danske statsborgere på det tidspunkt. Så selv om vi synes, kontrollen er aldeles utilstrækkelig, går vi i hvert fald ikke med til at forringe den.

Ib Nørlund (DKP):

Ja, for at sige det rent ud, så er det her forslag en udløber af hr. Erhard Jakobsens balstyriskhed under den sidste debat om efterretningstjenesterne. På daværende tidspunkt blev der jo foreslået fra den side, at

[Ib Nørlund]:

folketinget skulle udtale sin vældige hyldest til efterretningstjenesterne for deres Leben und Treiben rundt omkring. Det kunne vi ikke give tilslutning til. Vi, som er blevet oversnasket og befamlet af disse væsener, har aldeles ikke nogen trang til at hylde dem, og det måtte vi naturligvis vende os imod.

Så har man altså søgt udvej i dette forslag. Det er jo et rent propagandistisk forslag naturligvis, fordi det kunne lige passe, at man nu efter alle de affærer, der har været, kom og sagde: nu kan vi fjerne selv det ydmyge udvalg, som sidder og kigger på nogle småting. Vi ved godt, hvordan det ville blive brugt, og derfor går vi imod forslaget. Det betyder ikke, at vi på nogen måde giver nogen tillids erklæring til Wambergudvalget, og ministerens udtalelse om, at det er en væsentlig garanti for ordentlige forhold her i landet, kan meget vel diskuteres, men det er vel ikke sagen her. Vi agter bare ikke at hjælpe centrum-demokraterne med deres dårlige propaganda, og derfor stemmer vi imod.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne så kraftigt, som det er muligt, tage afstand fra dette forslag. Det tog år at få gennemført, at vi skulle have dette Wambergudvalg, og jeg kan derfor ikke på nogen måde se noget formildende fra CDs side, når de fremsætter et forslag om at ophæve det. Forslaget kan efter vor opfattelse kun være udtryk for et ønske hos CD om at indføre politistaten: man ønsker at tillægge samfundet endnu mere magt, end samfundet allerede har over for det enkelte individ. Samfundet har imidlertid efter radikal opfattelse til opgave at sikre det helt modsatte, nemlig garantere den enkelte borgers retsstilling, beskytte ham mod overgreb fra andre. Derfor finder jeg det overordentlig beklageligt, at CD kan fremsætte et sådant forslag, og jeg håber, at det hurtigst muligt bliver begravet.

Honoré (KrF):

Kristeligt folkeparti mener, der er behov for en politiets efterretningstjeneste for at beskytte samfundet mod angreb indefra. Vi mener samtidig, det er nødvendigt at beskytte borgerne mod et misbrug af den magt og den indsigt, en sådan efterretningstjeneste kan komme i besiddelse af. Den beskyttelse mener vi ikke borgerne skal have gennem

noget parlamentarisk udvalg – først og fremmest fordi et sådant udvalg ikke vil kunne holde tæt – men den kan udøves af andre udvalg, der er sammensat på en god måde, og som man har erfaring for virkelig respekterer de diskretionskrav, der må være knyttet til kontrollen med et sådant organ. Det synes at være tilfældet med det nuværende udvalg, det såkaldte Wambergudvalg, og derfor har vi ikke noget ønske om at afskaffe det.

Ib Christensen (DR):

Uanset om der findes et sådant kontroludvalg eller ej, forbliver det parlamentariske ansvar hos ministeren, og retsforbundet kan altså heller ikke af den grund støtte det forslag, som centrum-demokraterne her har fremsat.

Man kan diskutere værdien af kontroludvalget og ud fra den betragtning måske ligefrem sige, at det er af så liden værdi, at det lige så godt kan afskaffes. Men da den politiske kendsgerning er, at der ikke er nogen parlamentarisk mulighed for at trænge igennem med en stærkere kontrol mod misbrug fra efterretningstjenestens side, må retsforbundet gå imod dette forslag.

Wilhelm (VS):

Retningslinjerne for efterretningstjenesternes personregistrering skulle bygge på regeringserklæringen af september 1968 og de tilhørende ministerfortolkninger, der blev afgivet over for folketinget. Ifølge disse retningslinjer må der slet ikke foregå personregistrering under forsvarrets efterretningstjeneste, men alene under politiets efterretningstjeneste, og det er denne sidste, kontroludvalget skulle holde øje med. Retningslinjerne for denne tjenestes registrering er præciseret i Folketingstidende 1968–69, sp. 223, hvorfra jeg citerer:

»Den trufne beslutning giver sikkerhed for, at al politisk registrering nu ophører, at det indsamlede materiale tilintetgøres, og at der i fremtiden kun bliver tale om registrering af personer, der sigtes for ulovlig virksomhed.«

Det er simpelt hen en kendsgerning, at alle væsentlige hovedtræk i disse retningslinjer er overtrådt, uden at det har fået nogen som helst konsekvenser. Forsvarets efterretningstjeneste har faktisk foretaget personregi-

[Wilhelm]

strering og gør det fortsat i strid med de udtalelser, der kom fra regeringen i 1968.

Politiets efterretningstjeneste, som dette forslag drejer sig om, er ikke tilsvarende blevet underkastet nogen undersøgelse; den skulle jo kontrolleres af Wambergudvalget, som ikke har nogen tilbagemeldingspligt el. lign. Men det siger sig selv, at hvis man virkelig havde overholdt det, som jeg netop læste op, om, at der ikke kunne blive tale om registrering af personer, medmindre de samtidig blev sigtet for ulovlig virksomhed, ville det kartotek højst bestå af 2 eller 3 kort, for flere har der ikke været, og det behøver man ikke et 4 eller 5 mands udvalg til at sidde og kigge efter. Så også her er der selvfølgelig tale om, at man bildte folk noget ind, som ikke er effektueret.

Vi har ikke nogen sinde kunnet få nogen tal på disse ting, men hver gang kan ministeren stille sig op og sige: antallet er blevet kraftigt reduceret, siden Wambergudvalget er blevet nedsat i 1964, men hvad tallet er i dag, kan vi ikke få oplyst. Vi har heller ikke kunnet få at vide – og det er bekræftet så sent som for 1 måned siden – i folketingets retsudvalg, hvad der er de gældende instrukser for politiets efterretningstjeneste i dag med hensyn til personregistrering. Det vil man ikke oplyse, og så har man altså dette her få-menneskers-udvalg, som alle skal have den blinde tillid til.

Det er klart, hvad Wambergudvalgets funktion er, og det er også blevet klart i dag ved den misbrug, man gør af det udvalg derved, at man simpelt hen bruger det til at skabe en tryghedsfølelse, som der ikke er nogen som helst reel baggrund for.

VS vil ikke bidrage til denne falske tryghed, og det betyder, at vi, når der reelt kommer en afstemning om Wambergudvalget, som der her er tale om, ikke vil stemme på en sådan måde, at vi blåstempler det udvalg.

Dette forslag fra CD har man været nødt til at lave, fordi hr. Erhard Jakobsen, da talen løb af med ham, i sin 28. sætning dengang kom til at sige, at det ville man lige komme med et forslag om at nedlægge. Vi kan se af bemærkningerne, at man har haft svært ved det, for det er jo det rene sludder, der står dér, det har ikke spor med kommissionsdomstolens beretning eller noget andet at gøre.

Men CDs forslag er jo klart og tydeligt i sin hensigt og i sine bemærkninger, nemlig at man vil give politiets efterretningstjeneste endnu friere hænder, end det har med dette udvalg, hvorom vi ikke kan få tallene, ikke engang kan få instrukserne, ikke kan få noget som helst. Derfor vil vi selvfølgelig heller ikke stemme for CDs forslag, men specielt på grund af de bemærkninger og hensigter, der fremgår af bemærkningerne til forslaget. Vi vil altså undlade at stemme til dette forslag.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg skal ikke bruge megen tid til at takke for tilslutningen – den er også hurtigt overset – men jeg vil gerne takke flere partier for en meget saglig og afdæmpet holdning til forslaget, som giver håb om, at vi i udvalget kan få en god diskussion om, hvorledes disse ting eventuelt kunne reguleres.

Jeg vil heller ikke gå meget ind i en debat med de ordførere, der har stillet sig kritisk til forslaget, de fremkom med nogenlunde de argumenter, jeg havde ventet – dette er ikke nogen kritik af ordførerne – men det er klart, det er den debat, der har kørt meget længe. Jeg skal derfor bare ganske kort præcisere, hvorfor vi har fremsat dette forslag, og hvad vores baggrund er.

Det er sådan, at vi i den borgerlige og i den militære straffelov har en hel række bestemmelser, der tilsigter at værne imod og straffe for forbrydelser, der er rettet mod statens selvstændighed og sikkerhed, samt forbrydelser rettet mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder. Selv om disse også har til formål at forebygge anslag rettet mod statens sikkerhed og de øverste statsmyndigheder, er det dog først og fremmest bestemmelser, der tilsigter at straffe allerede begåede forbrydelser. Men er disse forbrydelser allerede begået, eller har de været forsøgt, ja, så er skaden jo sket. Derfor må man nødvendigvis, hvis man effektivt vil forebygge anslag rettet mod statsmagtens indre eller ydre sikkerhed, kunne disponere over en efterretningstjeneste, der effektivt – og jeg understreger ordet effektivt – kan holde øje med, hvor og hvornår en lovlig politisk virksomhed går over til at antage karakter af ulovlig politisk undergravende virksomhed eller direkte 5. kolonne virksomhed.

[Mimi Jakobsen]

De aktiviteter, en efterretningstjeneste skal holde øje med, vil ofte i fremtiden have en mere eller mindre uskyldig karakter og dække sig bag en tilsyneladende formelt lovlig politisk virksomhed, og de personer, der planlægger eller udfører de omhandlede aktiviteter, vil ofte være medlemmer af formelt lovlige politiske organisationer. Der vil derfor være tale om glidende overgange, hvor det kan være meget svært at skelne en lovlig politisk virksomhed fra den ulovlige. Men da en undergravende virksomhed ofte hurtigt vil kunne optrappes til en klart ulovlig politisk virksomhed, vil det være af stor vigtighed at kunne holde øje med, hvad der foregår i den grå zone.

Derfor finder CD, at regeringserklæringen af 1968 i sig selv lægger en kraftig dæmper på efterretningsvirksomheden og begrænser den væsentligt. Når så dertil kommer nedsettelse af et udvalg, nemlig Wambergudvalget, der er indskudt som et mellemled for at overveje, hvorledes regeringserklæringen opfyldes, vil dette naturligvis – og det har ministeren også været inde på – betyde en yderligere indskrænkning af den virksomhed, som efterretningstjenesten er etableret for at udføre. Efterretningstjenesten er derfor bragt i en yderst vanskelig arbejdsmæssig situation, hvor den på den ene side må indpasse sig under et udvalg, der efter CDs mening ikke har speciel sagkundskab eller faglig viden om efterretningsvirksomhed og på den anden side har fået pålagt en pligt til at holde øje med mistænkelig, samfundsskadelig virksomhed.

På denne baggrund foreslår CD, at Wambergudvalget ophæves. Herved opnår man også det, som konstitutionelt må anses for det eneste rimelige og acceptable, nemlig at ansvaret for efterretningstjenesten er placeret hos den parlamentarisk ansvarlige minister og direkte bliver et regeringsansvar.

Jeg vil på det kraftigste understrege over for flere af ordførerne, at CD ikke ønsker en politistat eller en efterretningstjeneste, der arbejder uden kontrol. Jeg ved ikke, hvem der overhovedet ville forfægte et sådant synspunkt; jeg er sikker på, at efterretningstjenestens folk i hvert fald ikke ville ønske det.

Vi mener ikke, det er rimeligt, at udviklingen stedse skal gå i retning af at begrænse efterretningsvirksomheden, som dog skal varetage en beskyttelse af samfundet. Derfor er

bedre arbejdsvilkår nødvendige, og – hvad der er meget væsentligt for CD – et så ømtåligt ansvar må ikke forflygtiges ved at indskyde et ikke-parlamentarisk ansvarligt mellemled, men må placeres direkte hos regeringen, og det finder vi endnu mere vigtigt i en tid, hvor der er megen debat med rette eller med urette om efterretningstjenesten, eller affærer, som hr. Ib Nørlund kaldte det.

Jeg vil gerne spørge ministeren i forlængelse af hr. Hagen Hagensens indlæg, hvorledes vi i givet fald kunne få en vurdering af Wambergudvalgets indflydelse efter de 13 år, der trods alt er gået, hvor dette udvalg har arbejdet.

Jeg vil selvfølgelig slutte med at udtrykke ønske om, at vi i udvalget kan få en saglig og reel debat om dette forslag, som andre jo har hidset sig gevaldigt op over.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg tror, at min positive vurdering af Wambergudvalgets virksomhed meget klart fremgik af mit svar på forslaget, men jeg er da naturligvis helt til rådighed for retsudvalget til at uddybe min vurdering.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har et par enkelte bemærkninger at gøre, også til ordføreren for forslagsstillerne. Jeg vil gerne have lov til at citere – og det gør jeg efter, hvad jeg kan huske og i hastværk fik noteret ned, men det dækker vist meget godt det, der blev sagt heroppe, at efterretningstjenesten skal nøje følge, hvor og hvornår den lovlige politiske virksomhed går over til et angreb på statens sikkerhed.

Jeg kan se, at der bliver nikket.

Men hvad er dette andet end politistaten, når den lovlige politiske virksomhed nøje skal følges af efterretningsvæsenet? Det er politistaten. Det må understreges, at hvis man ønsker en demokratisk stat med beskyttelse af den enkelte borgers integritet og frihed, skal denne borger naturligvis have lov til at drive enhver lovlig politisk virksomhed uden indseende fra noget efterretningsvæsen, og det er netop det, vi har Wambergudvalget til at sikre. Så bliver denne påstand om det ønskelige i politistaten underbygget af, at efterretningstjenesten bringes i en yderst alvorlig arbejdsmæssig stilling, fordi der er et udvalg, der skal følge arbejdet. Det

[Bernhard Baunsgaard]

var den anden begrundelse. Ja men det er kun en underbyggelse af politistaten.

Så er der en bemærkning fra hr. Wilhjelm, som jeg gerne vil minde om, og da jeg ser, at forsvarsministeren er her, vil jeg bede ham bekræfte, at forsvarsministeren står ved sit løfte til folketinget om, at han er parat til at komme i retsudvalget og redegøre for principperne for den instruks, han agter at udarbejde. Det blev sagt fra hr. Wilhjelm, at vi ikke kunne få instruksen, men principperne – og det er jo det væsentlige – må vi kunne få oplyst.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne først takke ministeren for tilsagnet om en mulig uddybning i retsudvalget.

Dernæst vil jeg sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at jeg netop har fremhævet afgrænsningsproblemet, og det mener jeg ikke er et problem, man bare kan afvise med henvisning til, at så får man politistaten. Jeg mener, der ligger et reelt problem i afgrænsningen af den lovlige politiske fra den ulovlige politiske. Hr. Bernhard Baunsgaard taler om, at udvalget begrænser mulighederne og sådan set ødelægger tegningen for efterretningsvæsenet – sådan skulle det vist opfattes i hvert fald. Dertil vil jeg gerne sige, at jeg taler stadig væk ikke om, at efterretningstjenesten skal arbejde uden kontrol. Jeg ønsker bare, at mellemløbet fjernes, således at ministeren står direkte til ansvar for politiets efterretningstjeneste, på samme måde som en minister i hvert fald i øjeblikket står til ansvar for forsvarrets efterretningstjeneste. Derfor er der ikke tale om, at dette udvalg skal opløses, alene fordi det muligvis skaber nogle dårlige arbejdsvilkår, men det skal fremfor alt opløses, fordi vi ønsker det meget ømtålelige ansvar præciseret og henlagt ét sted, nemlig hos den ansvarlige minister.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Dels vil jeg gerne spørge, om min opfattelse af, at forsvarsministeren kommer og redegør for principperne, er korrekt, dels vil jeg gerne sige i anledning af det sidste, at man vel ikke forestiller sig, at en justitsminister ikke har noget at bestille, og hvis en justitsminister har noget at bestille, kan han naturligvis ikke overkomme selv at gå rundt og

kontrollere, hvad efterretningsvæsenet laver. Derfor må der være et udvalg til det, hvis man ikke ønsker politistaten.

Wilhjelm (VS):

Jeg vil blot i anledning af hr. Bernhard Baunsgaards foregående indlæg præcisere en ting: det er jo ikke gætterier, det, jeg sagde om, at vi ikke har kunnet få instrukserne. Der foreligger et forslag til behandling i denne sag, nemlig SFs forslag om efterretningstjenesterne, og i forbindelse med det forslag er der faktisk stillet spørgsmål fra folketingets retsudvalg om at få oversendt instrukserne for de to efterretningstjenester, men det er blevet afvist. Så siger hr. Bernhard Baunsgaard: ja men der er et løfte om, at vi kan høre noget om principperne. Det er der vist nok et løfte om, selv om det ikke engang bliver bekræftet i dag. Og hvad så? Principperne kan man læse spalte op og spalte ned om fra, jeg ved ikke hvor mange debatter og regeringserklæringer i 1968, 1969, 1970, 1971, og det viste sig, da nogen endelig fik bemyndigelse til at sætte sig hen og undersøge lidt, hvordan de principper er efterlevet, at de er overtrådt på alle leder og kanter. Jeg giver ikke meget for at høre den dér om principperne, hvis man ikke kan få udleveret instrukserne. Jeg giver heller ikke meget for alle de dér erklæringer om, at tallene er gået væsentligt ned, når det gennem 8, 10 år har været plat umuligt at få at vide, hvad de tal er nu, og hvordan de egentlig svarer til det løfte, der blev givet hr. Svend Haugaard af den daværende statsminister i sin tid om, at ingen registreres, medmindre de kan sigtes for ulovligheder.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Som hr. Wilhjelm så rigtigt sagde, har han fået et svar lagt frem i retsudvalget, som er i nøje overensstemmelse med det svar, han tidligere har fået her i salen såvel af mig som af statsministeren.

Men når jeg nu alligevel er heroppe, kan jeg oplyse, at forsvarsministeren har bedt mig bekræfte, at forsvarsministeren ud over dette svar har givet et tilsagn af nøjagtig den karakter, som er beskrevet i referatet af debatten, og det tilsagn står forsvarsministeren naturligvis ved.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en solidarisk katastrofefond for landbrugere [af Bjørn Poulsen (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 56. Fremsat 27/1 78).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

De tørkesituationer, vi har oplevet i 1975 og 1976, har ført til, at vi i landbrugsministeriet har gjort os nogle overvejelser om etablering af en fond til sikring af jordbrugerne mod afgrødetab som følge af naturkatastrofer, en afgrødeskadefond eller en tørkefond.

Det er for det første et helt principielt spørgsmål, om vi bør have en sådan fond, om vi har brug for den her i landet. Risikoen for tørkeskader varierer meget fra landmand til landmand. Man må se i øjnene, at en meget stor del af landets landmænd har ingen eller meget ringe risiko for at få tørkeskader, enten fordi de har god jord, eller fordi de har investeret i vandingsanlæg. De landmænd, som har risiko for at få tørkeskader, er en bestemt gruppe, nemlig landmændene i bestemte egne med den dårlige jord og uden vandingsanlæg. Hvis man etablerer en tørkefond, ville det i vidt omfang være de samme landmænd, der gang på gang skulle have udbetalt erstatning fra en sådan fond, mens en meget stor gruppe af landmænd skulle betale uden nogen sinde at kunne regne med at modtage støtte fra fonden.

De landmænd, der har en ringe eller ingen tørkerisiko, føler, de selv har betalt for denne fordel enten gennem en højere pris for jorden eller måske mere typisk gennem investeringer i vandingsanlæg. Det vil derfor ikke være sådan, at de vil gå frivilligt ind i en tørkefundsordning, som er ensbetydende med, at de kun skal betale og i praksis aldrig modtage erstatninger.

En tørkefond kan kun etableres som en tvungen ordning for alle landmænd, sådan som der også er lagt op til her i SFs forslag. Der er en lang række problemer, der rejser sig i forbindelse med en sådan tanke, som jo ikke er ny, og det er sådan, at vi, som vi har givet tilsagn om i landbrugsministeriet, er i gang med at undersøge en lang række problemer, som er forbundet med etablering af en sådan fond: dels det principielle spørgsmål om tvungent medlemskab og dermed følgende præmiebetaling, dels en række meget komplicerede tekniske spørgsmål.

Som sagt har vi allerede iværksat et arbejde med disse spørgsmål i landbrugsministeriet, ligesom vi har haft foreløbige drøftelser med landbrugets organisationer om problemet, og jeg vil henstille, at man afventer resultatet af dette arbejde, før man tager stilling til, om en sådan fond bør oprettes.

Søren B. Jørgensen (S):

Med dette forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en solidarisk katastrofefond for landbrugere bidrager SF jo ikke til at skabe noget nyt under solen. At det ikke er noget nyt, skyldes, at ministeren allerede i sidste samling, som ministeren også har været inde på nu, i sin fremsættelsestale til lovforslag nr. L 72 om forslag til lov om statsgaranti for lån og rentesikring til tørkeramte landmænd sagde, at regeringen er indstillet på at føre forhandlinger med landbrugets organisationer om mulighederne for at etablere en langsigtet ordning til imødegåelse af afgrødetab, som skyldes naturgivne forhold.

Vi ved, at sådanne ordninger findes i Norge, Sverige, Frankrig, USA og Canada. Som det fremgår af, hvad ministeren har sagt, arbejder man i ministeriet med at finde frem til en ordning. Problemet er imidlertid ikke så enkelt, som det måske kan lyde, og jeg forstår det således, at man i ministeriet også vurderer oplysninger indsamlet fra andre